

אהוד בן עזר בעקבות חיי המין הנועזים

בגיל 77 החליט הסופר, העיתונאי והביוגרף אהוד בן עזר להוציא לאור ספר זימה בעל תכנים מיניים בוטים, שמסתמך על הרפתקאותיו האישיות במשך השנים. המשימה לא היתה קלה - הוצאות רבות דחו את כתב היד שלו וביקורות הושמעו על התיאורים הגרפיים המדוקדקים, אבל בן עזר לא מתרגש ופוסע אל השקיעה יד ביד עם גיבורו ההולל, חיימקה שפינוזה

כרמית ספיר ויץ | 1/10/2013 10:31

תגיית: אהוד בן עזר פתאום קם אדם ומחליט בגיל 77 להוציא ספר זימה. במרכזו הוא מעמיד משורר בשם חיימקה שפינוזה, בן למשפחת פרדסנים עשירים מפתח תקווה. שפינוזה הוא מראשוני קיבוץ עין גדי, עובד כאופה, ומרגע שהוא מגלה את סוד קסמן של נשים, הוא לא חדל. טעמו המגוון בנשים והיעדר חרצבות הלשון מביאים לתוצאה הסופית, הפרועה, הגסה והמצחיקה: הרומאן "מסעותי עם נשים".

למי יש כוח ליישוב הארץ כשיש כל כך הרבה נשים סביב? אהוד בן עזר צילום: אלי דסה

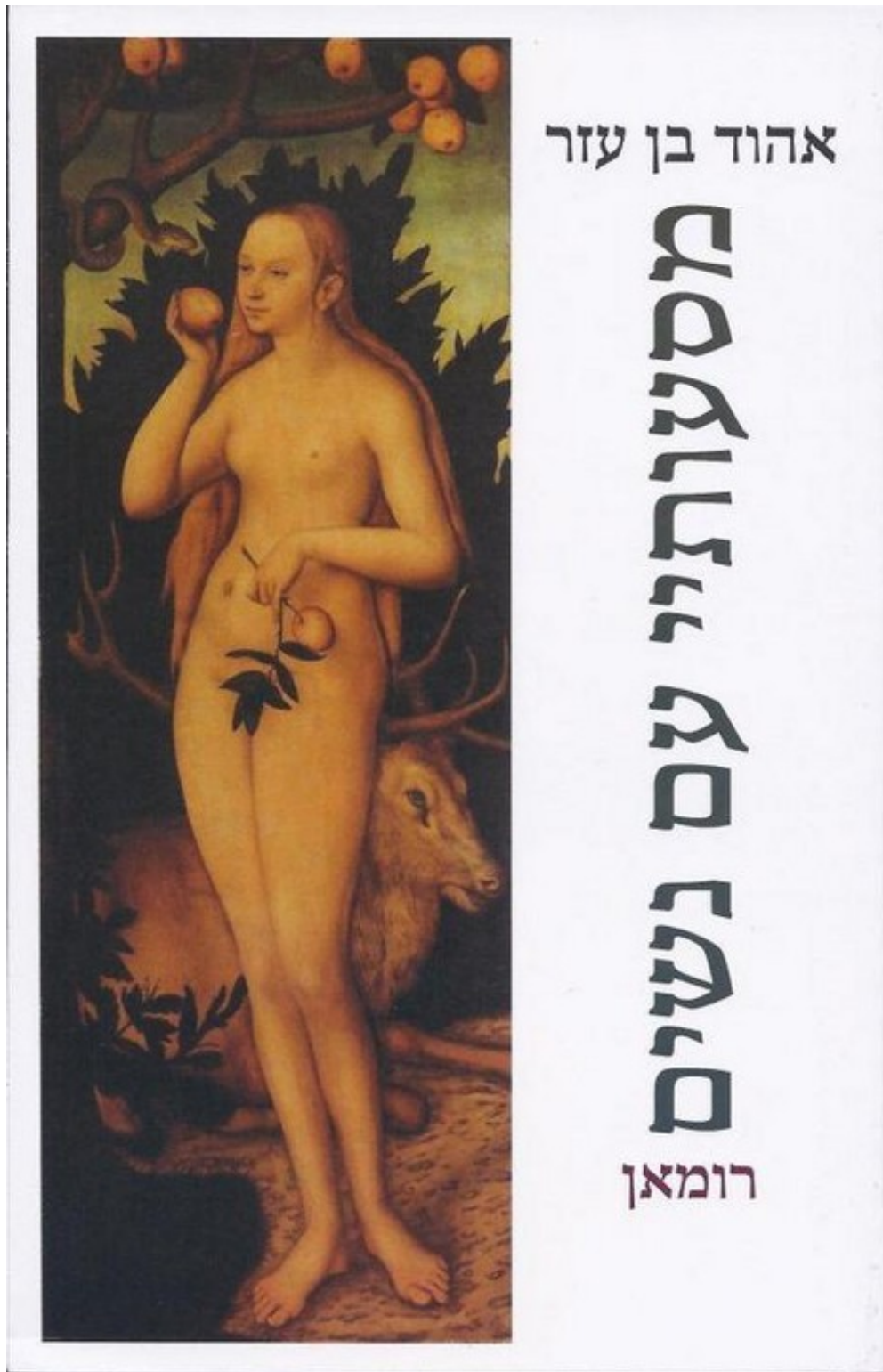
יגאל מוסינזון, חיים חפר, יעל ויצמן (אחותו של עזר), ס. יזהר - כולם שם, ואין הנחות גם למקורבים. "הופיע הרומן 'מסעותי עם נשים'. אין החזרות! קניית - נדפקת!", מבשר בן עזר ל-2,500 המנויים של "חדשות בן עזר - מכתב עיתי לילי חינם מאת סופר נידח", המשמש במה ספרותית ופובליציסטית. בן עזר, זוכה פרס היצירה על שם ראש הממשלה לוי אשכול ז"ל שלוש פעמים, חתום על עשרות ספרים שכתב לילדים, לנוער ולמבוגרים ותרגמו למגוון שפות.

"במקום להתמקד במעשה החלוצי

הנועז של יישוב הארץ באזורים נידחים ומסוכנים, אנחנו מחפשים את נקודות ההווי של סיום תקופת הבתולים, כאשר על מה שאני העזתי רק לחלום ולשמור בתוכי תוכי, אתה מעז לחשוף קבל עם. . .", כותב אליו ישראל ויסלר (פוצ'ו), ופרופ' נורית גוברין מציינת בפניו: "בוודאי לא תהיה זו הפתעה בשבילך אם אומר שלא פעם התיאורים המיניים הבוטים והפרובוקטיביים מביכים אותי, אינם לרוחי, ובעיקר מעמעמים את כשרון הכתיבה והסיפור שלך. . . במקום שאתה 'רק מספר' ולא עושה פרובוקציות, מתגלה כשרון הסיפור שלך במיטבו. שילוב של עצב והומור, אינטימיות וריחוק, דעת ימים רחוקים עם הווי אקטואלי".

לאור התיאורים הפלסטיים המדוקדקים המופיעים בספר, קשה להתאפק מלשאול את בן עזר מה יחסו לנשים ומהי אישה אמיתית עבורו. "אישה אמיתית היא קודם כל אשתי, שבלעדיה הייתי אבוד", הוא אומר. "אבל היא לא מופיעה ברומן. במרוצת חיי הנעורים והבחרות שלי היתה האישה שאהבתי כמו אלוהים בשבילי, והיא מופיעה בספר השירים הרציני היחיד שלי 'יעזרה אלוהים לפנות בוקר'. אבל מאחר שאהבה זו, שנמשכה שנים ארוכות, היתה נכזבת, הרגשתי שכל שאר הבחורות אמורות לפצות אותי בתאוות בשרים פרועה למדי. לקח לי הרבה שנים ושני חיי נישואים כדי להתאזן, וזאת בעיקר בזכות הקלנדר, שהרגיע אותי. אולי אפילו יותר מדי הרגיע.

ביומנים שלי, החל משנת 1965, הוספתי בסוגריים מרובעים בעת העריכה, כל מה שחלמתי שיתרחש ולא קרה, וממש חייתי זאת מחדש, כמו בסרט פורנו או כמו בשם הסרט: "אתה חי רק פעמיים". היומנים יועמדו לרשות הציבור בשנת 2036, במלאת לי מאה שנה, וכאשר רוב הדמויות המתוארות בהם כבר לא תהיינה בחיים או שתהיינה זקנות מכדי להבין".

לא מתאים לכל קורא. "מסעותיי עם נשים" כריכת הספר

דרך לא קלה

למי מיועד הספר?

"הספר מיועד כנראה קודם כל לי עצמי, שנהייתי בעת כתיבתו ואפילו הייתי מגורה מקטעים שכתבתי. שלא לומר שהצחקתי את עצמי פעמים רבות. יש סופרים שאינני מבין כיצד הם לא מתים משעמום כאשר הם קוראים את הגהות הספרים שלהם. חוץ מזה אני אף פעם לא חושב למי מיועדים הספרים שאני כותב, חוץ מאשר כשאני כותב לילדים - אז זה מחייב בכל זאת איפוק מסוים".

אני מניחה שיש אמירה מאחורי הבחירה להוציא את הספר שלא באחת ההוצאות המסחריות המוכרות.

"האמירה היחידה היא הכורח. שום הוצאת ספרים לא היתה מוציאה לאור את 'מסעותיי עם נשים', וגם אם היו כאלה שמסכימים, הייתי ודאי לוקח חזרה את כתב היד לאחר ויכוח קשה עם העורכות

הספרותיות. למזלי יש לי מו"ל מפיק פרטי, אלישע בן מרדכי, הבעלים של הוצאת 'אסטרוולוג', שמאמין בי בעיניים עצומות ואומר שהוא מזהה מיד כל עמוד שאני כתבתי גם אם שמי אינו עליו".

"נשבר לי ה-- ן ממך מר חיימקה שפינוזה. אולי אמנם היו לך זיכרונות אישיים עשירי חוויות מעוררות קנאה אצל גברים חולי זוהמה ספרותית וסוטים, אבל אי אפשר לקרוא לאוסף ההיזכריות שלך במזמוזיך רומן - ועוד לקרוא אותו. אין עלילה, אין מתח, אין מחלה, אין פשע, אין יחסי משפחה. אין התייחסות לשואה, למתח העדתי, לפלסטינים החיים תחת כיבוש אכזר. אין סוד כמוס שמתגלה בסוף. יחסך לנשים גובל בעקרונות רגשית. שום סמליות. שום סאבטקסט. העברית שלך דלה להחריד." (העורכת סוסיה שפסלה מרגוליס דוחה בעדינות את כתב היד של בן עזר, "מסעותיי עם נשים", עמוד 68).

לא קלה היתה דרכו של הספר עד צאתו לאור, אבל היו גם תגובות אחרות. "לאחר זמן לא רב, כשכתב היד של הרומן הושלם, כתבה לי עליו עורכת אמיתית", מספר בן עזר ומצטט: "למרות הנאתי השמחה והרבה מכתב היד, ולאחר התלבטויות ארוכות, אני חוששת שאכן עליי לענות בשלילה להצעתך להוציא לאור את כתב היד. במצב הנוכחי של שוק הספרים, ולאור העובדה שתוכניות ההוצאה מלאות לשנתיים הקרובות, אנחנו נאלצים להתמקד בספרות שיש לה סיכויים מסחריים חד משמעיים ועם כל הערכתי האישית והמקצועית לסגנון הייחודי, למימונתך המלוטשת ולכישורןך הבלתי מעורער, אני חשה שקלה היעד של 'מסעותיי עם נשים' מוגבל מדי לצרכים הנוכחיים של ההוצאה".

פגשתי בספר, בין היתר, את לילית. מה עוד מלימודי הפילוסופיה היהודית מוטמע בספריך במובהק ובמוצנע?

"לא הרבה. אמנם למדתי שנים רבות בחוג לפילוסופיה יהודית וקבלה בירושלים אצל פרופ' גרשם שלום, וגם קיימתי איתו את הראיון החשוב 'היהדות היא דיאלקטיקה של רציפות ומרד' בספר הראיונות שלי 'אין שאננים בציון' מ-1986. אבל ב'מסעותיי עם נשים' אין ענייני קבלה ולילית. הם יהיו, כך אני מקווה, ברומן ההיסטורי הארצישראלי רחב היריעה שאני עובד עליו שנים רבות, 'והארץ תרעד', שמכסה תקופה רחבה יותר מזו של תולדות משפחתי בפתח תקווה".

"שום הוצאת ספרים לא היתה מוציאה לאור את 'מסעותיי עם נשים', וגם אם היו כאלה שמסכימים, הייתי ודאי לוקח חזרה את כתב היד לאחר ויכוח קשה עם העורכות" צילום: אלי דסה

אוהד של פליקס זלטן

אהוד בן עזר (ראב) נולד בשנת 1936 בפתח תקווה, בן לאחת המשפחות המיוחסות שייסדו את המושבה העברית הראשונה של העלייה הראשונה בשנת 1878, ואשר חותמה ניכר כמעט בכל כתיבתו. לאחר שסיים את לימודיו ב"תיכון חדש" בתל אביב הוא שירת בנח"ל, היה חבר קבוצת עין גדי, שימש מדריך ומורה ביישובי העולים ולמד באוניברסיטה העברית בירושלים פילוסופיה

וקבלה. משנת 1966 הוא גר בתל אביב, נשוי ואב לבן.

לבד מספריו הרבים פרסם בן עזר במשך קרוב ל-50 שנה מאות מאמרי ביקורת, ראיונות ומחקרים בתחומי הספרות והפובליציסטיקה. הוא ערך וכתב למעלה ממאה ספרים של מחברים אחרים, ולחלקם היה "סופר צללים". בספרים שערך כלולים גם מרבית ספריה של דודתו המשוררת אסתר ראב.

ישנם קווי דמיון מובהקים בין הביוגרפיה של גיבורך ברומן, חיימקה שפינוזה, לביוגרפיה שלך. ולמרות זאת, לא בהכרח ברור שאתה הוא. מה עומד מאחורי הבחירה?
 "תחילה קראתי לרומן בשם 'ג'ני מלכת הנגב' ורציתי להמשיך לפתח את הדמות שלה מאז שהתעלסתי איתה במלוש של המאפייה שלי בעין גדי לפני יותר מ-50 שנה - ואת שתיהן אני מתאר בדיוק רב. אבל אחר כך ראיתי שהסיפור לא מתפתח בכיוון הזה, אלא כפיקארסקה של מסעותי עם נשים. ואז, כדי להקל עליי את השימוש בדמיון ולהשתעשע בכפל הדמות - השאלתי את 'האני המספר' לחיימקה שפינוזה עם מבחר משיריו, שהביוגרפיה שלו דומה לזו שלי, אבל אלמלא הוא-לא-בדיוק אני - לא הייתי יכול להביא ברומן את השיר שכתב לי במלאת לי 77 שנים: 'במלאת למלך דוד שבעים ושבע'."

סופרים רבים שלחו את ידם בכתיבה ארוטית. אחד מהם הוא פליקס זלטן, אבי הספר "במבי". רבים מהם בחרו להישאר בעילום שם, ואילו אתה בחרת לפרסם בשמך המלא.
 "אני מעריך מאוד את פליקס זלטן, מחבר הספרים 'זיכרונותיה של יצאנית וינאית' ו'במבי', ולכן הקדשתי לו את הספר. לדעתי הוא רב אמן בפורנוגרפיה ספרותית וזאת לפני יותר ממאה שנים. אני נהנה מכך שהכתיבה האינטימית והמשועשעת שלי גורמת לקוראים רבים להאמין שכל מה שאני בודה במקלדת - כך אמנם קרה - ומצד שני גורמת להם לחשוב לבדיה את כל הקטעים הספרותיים, שבחיי, אני נשבע, ממש כך קרו לי."

"זאת ועוד - את כפל הדמויות שלי אני משחק גם בשירים ה'גסים' של חיימקה שפינוזה, הממלאים בכוונה את דפי 'חדשות בן עזר' שלי - ולפעמים גורמים לקוראים, לבקש ממני להפסיק לשלוח להם אותו."

"תחילה קראתי לרומן בשם 'ג'ני מלכת הנגב' ורציתי להמשיך לפתח את הדמות שלה מאז שהתעלסתי איתה במלוש של המאפיייה שלי בעין גדי לפני יותר מ-50 שנה" צילום: יוסי אלוני

אתה כותב על שפתו הבלתי נהירה של ס. יזהר, על סילבי קשת, על יגאל מוסינזון, על השפה הקלוקלת השגורה כיום, שאינה מבדילה בין זכר לנקבה, על נביאי השקר שהתקשורת נוהגת לטפח ועוד. מה יש מאחורי הביקורת? אני לא לגמרי מזהה את הטון. האם הוא מחויך ומפויס, או שאולי כועס ושואף לתיקון?

"דבר ראשון אני מתעב אידיויטים מוסריים ולצערי גם אינני מאמין בשלום במזרח התיכון. ולא שאני לא רוצה בשלום, אלא שאני פשוט לא מאמין שהשלום יתרחש כאן בעתיד הנראה לעין. דבר שני, אענה לך בקטע קצר מתוך שיר של חיימקה שפינזה שמופיע ב'מסעותי עם נשים'. הוא מתאר חוויה שעברה עליי והשפיעה מאוד על דרכי הספרותית: "' ברומאן 'דרך גבר' / יגאל מוסינזון מתאר בעל/ רואה במקלחת המשותפת בקיבוץ/ את הזרג של המאהב של אשתו/ וזכרתי ערב שיש באולם היכל / ס. יזהר נואם עברית על הבמה/ הלוך וחזור הלוך וחזור/ בפני כל חברי תנועות הנוער/ בהם גם הנערה מצהלה שאהבתי / ואנחנו לא מבינים מילה מדבריו/ וזכרתי ערב בבית ההסתדרות/ יגאל מוסינזון חוטף על הראש/ מחברי גבעת השלושה ומדובקה/ על מה שכתב ב'דרך גבר' / והוא נהנה מכל רגע/ תוקע להם בחזרה/ ואפשר להבין כל מילה/ ואני חושב אם

להיות סופר/ רק כמו יגאל".

היכנסו לעמוד הפייסבוק החדש של מעריב בואו להמשיך לדבר על זה בפורום ספרים וספרות-

תפוז אנשים